

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP-4101-002-06/2014
P/14/004

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 53 08, F +48 22 444 52 52
kap@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/004/KAP – Wdrażanie wybranych wymagań dotyczących systemów teleinformatycznych, wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz Krajowych Ram Interoperacyjności na przykładzie niektórych urzędów gmin miejskich i miast na prawach powiatu.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej.
<i>Kontroler</i>	Lucjan Matuszewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89943 z dnia 28 sierpnia 2014 r. (Dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Miejski w Zawierciu, 42 – 400 Zawiercie, ul. Leśna 2 (dalej: Urząd).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Ryszard Mach, Prezydent Miasta Zawiercie. Od dnia 18 lipca 2014 r. zadania i kompetencje Prezydenta Miasta Zawiercie przejął Pierwszy Zastępca Prezydenta Miasta Pan Wojciech Mięka. (Dowód: akta kontroli str. 3-8)
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 31 maja 2012 r. do 3 października 2014 r.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Prezydent Miasta Zawiercie realizując zadania określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych¹ (dalej: rozporządzenie KRI):

- podejmował działania mające na celu promowanie na terenie Gminy Zawiercie komunikacji elektronicznej z Urzędem,
- zapewnił świadczenie przez Urząd 28 usług w formie elektronicznej,
- prowadził komunikację elektroniczną ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim i Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach,
- zapewnił, że pracownicy wykonujący zadania w wybranych do badania systemach informatycznych uczestniczyli w procesie przetwarzania informacji w stopniu adekwatnym do zadań wynikających z ich zakresów obowiązków, co było zgodne z § 20 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia KRI,
- wprowadził rozwiązania uniemożliwiające pracownikom Urzędu zainstalowanie na użytkowanych przez nich komputerach nieautoryzowanego oprogramowania, co było zgodne z § 20 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia KRI, z normą PN-ISO/IEC 27001, załącznik A pkt A.11.2.2, oraz normą PN-ISO/IEC 17799 pkt 11.2.2b,
- zapewnił szkolenia pracowników zaangażowanych w proces przetwarzania informacji, stosownie do § 20 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia KRI,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 526.

- zapewnił prowadzenie inwentaryzacji zasobów informatycznych, która zawierała pełne i aktualne informacje w zakresie posiadanego sprzętu informatycznego oraz jego konfiguracji, co było zgodne z § 20 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia KRI.

W zakresie badanych systemów informatycznych stwierdzono brak współpracy z innymi systemami Urzędu, w rozumieniu § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia KRI, z tym że funkcjonujący w ramach systemu URZADNT podsystem Gospodarowanie Mieniem, umożliwiał wymianę danych z innymi podsystemami, np. Finansowo – Księgowym (szczegółowy opis na str. 10 – 11).

Ustalenia kontroli wykazały następujące nieprawidłowości przy realizacji zadań określonych w rozporządzeniu KRI:

- nie opracowano całościowej Polityki Bezpieczeństwa Informacji, która jest elementem systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji. W myśl § 20 ust. 3 rozporządzenia KRI wymagania w zakresie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji uznaje się za spełnione jeżeli zostały opracowane na podstawie Polskiej Normy PN-ISO/IEC 27001:2007 *Technika informatyczna. Technika bezpieczeństwa. Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji. Wymagania* oraz powiązanej z nią Polskiej Normy PN-ISO/IEC 17799:2007 *Technika informatyczna. Techniki bezpieczeństwa. Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji*. W pkt 5.1 normy PN-ISO/IEC 17799:2007 wskazano opracowanie i stosowanie dokumentu polityki bezpieczeństwa informacji. Opracowane i wdrożone w 2010 r. w Urzędzie Miejskim w Zawierciu zarządzenie *Prezydenta Miasta Zawiercie w sprawie wprowadzenia i wdrożenia do stosowania Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz Polityki bezpieczeństwa danych osobowych* nie obejmowało wszystkich informacji jakie są przetwarzane w Urzędzie, lecz tylko dane osobowe;
- nie przeprowadzono okresowego audytu wewnętrznego w zakresie bezpieczeństwa informacji, mimo, że na podstawie § 20 ust. 2 pkt 14 rozporządzenia KRI powinien odbywać się nie rzadziej niż raz na rok.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

W Urzędzie Miejskim w Zawierciu administrowanie siecią i systemami informatycznymi, prowadzenie rejestru sprzętu i oprogramowania komputerowego oraz prowadzenie polityki bezpieczeństwa, obejmującej system prawny oraz system informacyjny jednostki w połączeniu z systemem informatycznym należy do zadań Wydziału Organizacyjnego Urzędu². Sekretarz Miasta pełni funkcję Naczelnika Wydziału Organizacyjnego Urzędu³.

(Dowód: akta kontroli str. 15)

² § 14 pkt 18, 19 i 22 Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Zawierciu, wprowadzonego w życie zarządzeniem Nr 732/12 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 2 lipca 2012 r. Powyższy regulamin w okresie objętym kontrolą zmieniany był w drodze następujących zarządzeń Prezydenta Miasta Zawiercie: Nr 914/12 z dnia 6 grudnia 2012 r., Nr 1192/2013 z dnia 23 lipca 2013 r., Nr 808/12 z dnia 12 września 2012 r., Nr 854/2012 z dnia 23 października 2012 r., Nr 1624/2014 z dnia 12 czerwca 2014 r., Nr 1695/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. Poprzednio obowiązywał Regulamin organizacyjny Urzędu, wprowadzony w życie zarządzeniem Nr 2105/10 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 23 marca 2010 r. (ze zmianami).

³ § 10 ust. 5 Regulaminu organizacyjnego Urzędu.

Według stanu na dzień 31 maja 2012 r. Urząd Miejski w Zawierciu posiadał trzy systemy IT, tj.:

- zakupiony w dniu 19 maja 1995 r. system SELWIN+RWWIN+USCWIN dotyczący ewidencji ludności wraz z rejestrem wyborców oraz obsługi Urzędu Stanu Cywilnego, za kwotę 2 732,80 zł,
- zakupiony w dniu 3 stycznia 2000 r. system URZADNT obejmujący podsystem Finansowo - Księgowy obejmujący m.in. księgowość, podatki, kadry, płace, za kwotę 34 461,00 zł,
- zakupiony w dniu 28 kwietnia 2011 r. system SEOD PROTON+ESP+BIP wspierający wewnętrzny obieg dokumentów oraz elektroniczną skrzynkę podawczą i Biuletyn Informacji Publicznej, za kwotę 65 067,00 zł.

W okresie od 31 maja 2012 r. do 5 września 2014 r. Urząd zakupił:

- w dniu 18 czerwca 2012 r. podsystem Gospodarowanie Mieniem do systemu URZADNT za kwotę 32 754,90 zł. Modernizacja (rozbudowa) systemu umożliwiła m.in. rejestrowanie umów, aktów notarialnych, decyzji administracyjnych, protokołów oraz innych dokumentów związanych z gospodarowaniem mieniem;
- w dniu 5 stycznia 2013 r. podsystem Oplata za Gospodarowanie Odpadami Komunalnymi do systemu URZADNT za kwotę 45 510,00 zł;
- w dniu 2 stycznia 2014 r. system AAPUSC za kwotę 16 592,70 zł na potrzeby Urzędu Stanu Cywilnego;
- w dniu 31 marca 2014 r. system GIS za kwotę 2 435,40 zł w celu przechowywania i publikowania informacji przestrzennych.

(Dowód: akta kontroli str. 25-32, 79)

1. Działania w zakresie dostosowania posiadanych systemów informatycznych do współpracy z systemami/rejestrami informatycznymi

Dokumenty strategiczne

Opis stanu faktycznego

W „Strategii Rozwoju Gminy Zawiercie 2025 plus”⁴ nie zawarto zagadnień dotyczących dostosowania Urzędu do elektronicznego świadczenia usług publicznych.

(Dowód: akta kontroli str. 33-34, 84-86, 272-274)

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mięka, „Strategia Gminy Zawiercie” określa kierunek i cele realizacji zadań własnych Gminy, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵, natomiast elektroniczny obieg dokumentów jest narzędziem służącym do realizacji celów i jako taki nie został uwzględniony w Strategii Rozwoju Gminy Zawiercie, a narzędzia do realizacji celu są zapisane w uchwale budżetowej.

(Dowód: akta kontroli str. 188-192)

Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mięka wyjaśnił także, że w „Strategii Promocji Miasta Zawiercie na lata 2008 – 2009” znalazła się koncepcja Z – serwisu, której celem była znaczna poprawa komunikacji ze społeczeństwem poprzez wykorzystanie technologii teleinformatycznych.

⁴ Opracowanej w 2011 r.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.

Przyjęte kierunki działań realizowane są do dnia dzisiejszego i wyrażają się w konkretnych projektach realizowanych w obszarze komunikacji elektronicznej, w tym elektronicznego świadczenia usług publicznych. Przykładem wdrożonych na terenie Zawiercia projektów są:

- *Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Zagłębiu Dąbrowskim – Gminie Zawiercie*, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (Priorytet II „Społeczeństwo Informacyjne”, Działanie 2.1 „Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego”). Przedmiotem Projektu jest budowa miejskiej sieci dostępu do Internetu na terenie Gminy Zawiercie,
- *Wirtualne Biuro Obsługi Inwestora w Zawierciu*, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (Priorytet II „Społeczeństwo Informacyjne”, Działanie 2.2 „Rozwój elektronicznych usług publicznych”). Przedmiotem Projektu jest budowa nowoczesnego systemu informatycznego na potrzeby obsługi inwestorów (osób fizycznych, instytucji i podmiotów gospodarczych) oraz jednostek organizacyjnych regionu, wspieranych przez System Informacji o Terenie (SIT),
- *Budowa sieci szerokopasmowej dla Miasta Zawiercia*, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (Priorytet II „Społeczeństwo Informacyjne”, Działanie 2.1 „Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego”). Przedmiotem Projektu jest poprawa dostępu do infrastruktury szerokopasmowej sieci poprzez budowę sieci na potrzeby własne jednostki samorządu terytorialnego i jej organów. Realizacja inwestycji powinna przyczynić się do rozwoju infrastruktury teleinformatycznej na terenie Gminy Zawiercie oraz poprawić warunki techniczne dla komunikowania się pomiędzy i z jednostką samorządową, mieszkańcami oraz innymi instytucjami publicznymi,
- *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Zawiercie*, realizowanego w ramach Działania 8.3 „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion” 8. Osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki” w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013”. Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w obrębie Gminy Zawiercie poprzez zapewnienie: dostępu do Internetu, niezbędnego sprzętu i oprogramowania, odpowiednich warunków jego użytkowania i pomocy technicznej, zainstalowanie sprzętu w gospodarstwach domowych (300) i jednostkach podległych beneficjentowi (15).

(Dowód: akta kontroli str. 25-83, 85-88)

Promowanie komunikacji elektronicznej

Opis stanu faktycznego

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mięka rozpoznawanie potrzeb mieszkańców Miasta Zawiercie w zakresie możliwości korzystania z elektronicznej formy komunikacji z Urzędem, jak również promowanie komunikacji elektronicznej, odbywa się podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami na terenie Jednostek Pomocniczych Gminy Zawiercie (osiedla, sołectwa). Na spotkaniach tych mieszkańcy sygnalizowali m.in. potrzebę utworzenia na terenie miasta infrastruktury teleinformatycznej, która umożliwiłaby im dostęp do bezpłatnego Internetu, a w konsekwencji i komunikatów Urzędu, które opublikowane są w Internecie na stronach www.zawiercie.eu, w Biuletynie Informacji Publicznej www.zawiercie.bip.net.pl oraz dostępu do Elektronicznej Skrzynki Podawczej UM w Zawierciu www.zawiercie.eboi.pl, która stanowi najszybszą i najwygodniejszą formę komunikacji interesanta z Urzędem przy zachowaniu wszelkich standardów

bezpieczeństwa. Biorący udział w spotkaniach przedstawiciele Urzędu zachęcali mieszkańców do korzystania m.in. ze stale aktualizowanej strony Biuletynu Informacji Publicznej (dalej: BIP), strony Internetowej Urzędu Miejskiego, Elektronicznej Skrzynki Podawczej Urzędu, oraz Wirtualnego Biura Obsługi Inwestora, za pośrednictwem którego można przesłać m.in. wniosek o zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów oraz wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Celem tej formy komunikacji jest dotarcie do jak najszerszej liczby mieszkańców Gminy Zawiercie.

(Dowód: akta kontroli str. 25-31, 188-189)

Współpraca z Ministrem Administracji i Cyfryzacji

Opis stanu faktycznego

Po wejściu w życie rozporządzenia KRI⁶ Urząd Miejski w Zawierciu nie zwracał się do Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji z prośbą o pomoc w zakresie dostosowania swoich rejestrów/systemów informatycznych do wymogów Krajowych Ram Interoperacyjności.

(Dowód: akta kontroli str. 25-31)

Obieg dokumentów

Opis stanu faktycznego

Czynności kancelaryjne w Urzędzie Miejskim w Zawierciu wykonywane są w systemie EZD⁷ – Proton System Elektronicznego Obiegu Dokumentów, który jest podstawowym sposobem dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw od dnia 1 września 2011 r.⁸

(Dowód: akta kontroli str. 20)

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Zawiercie system EZD jest systemem obowiązującym w Urzędzie Miejskim w Zawierciu i tylko pisma rejestrowane w ww. systemie mają statut pism oficjalnych. Rejestracja pism w systemie nadaje bieg sprawie. Każdy etap postępowania jest ewidencjonowany w systemie, aż do zakończenia postępowania. Stwierdził również, że (...) *pełny obieg dokumentów w systemie nastąpi wówczas, gdy wniosek od obywatela wpłynie drogą elektroniczną. Brak takiego trybu zmusza organ do odpowiedzi w tej samej formie, w której został złożony wniosek, co jest zgodne z art. 63 Kodeksu postępowania administracyjnego⁹. Forma elektroniczna jest tylko jedną z dopuszczalnych form składania pism, jednak nie obligatoryjną (...).*

(Dowód: akta kontroli str. 269-271)

Procedura elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie Miejskim w Zawierciu określona została w załączniku Nr 1 do zarządzenia Nr 319/11 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 30 sierpnia 2011 r. Procedura reguluje zasady postępowania z dokumentami wpływającymi do Urzędu Miejskiego w Zawierciu oraz określa czynności od momentu wpływu dokumentów, do momentu dostarczenia ich do merytorycznie odpowiedzialnych pracowników. Pierwszym etapem pracy z dokumentem jest jego rejestracja w systemie Proton, której dokonuje operator (np. pracownik Sekretariatu Prezydenta lub Biura Obsługi Interesanta). Proces pełnej rejestracji dokumentu rozpoczyna się od zeskanowania papierowego dokumentu, który następnie zostaje wprowadzony do systemu Proton. Dalsze procedowanie nad dokumentem odbywają się wyłącznie w formie elektronicznej.

⁶ Rozporządzenie KRI weszło w życie z dniem 31 maja 2012 r.

⁷ Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją.

⁸ § 2 zarządzenia Nr 148/11 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 13 kwietnia 2011 r. w sprawie wykonywania czynności kancelaryjnych określonych w Instrukcji kancelaryjnej w Urzędzie Miejskim w Zawierciu.

⁹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.).

W procedurach elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie nie określono pozostałych etapów procesu ich obiegu, zawierających m.in. takie elementy jak: akceptacja projektu odpowiedzi na pismo, akceptacja projektu decyzji administracyjnej, postanowienia, itp. oraz wysyłania ich do odbiorcy. W trakcie kontroli NIK, zarządzeniem Nr 1765/2014 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 15 września 2014 r. dokonano zmiany zarządzenia Nr 319/2011 z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie ustalenia procedury elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie Miejskim w Zawierciu. Zgodnie z postanowieniami tego zarządzenia pracownik sporządza odpowiedź, którą opatruje swoją parafką i przekazuje do akceptacji Sekretarzowi, Skarbnikowi, Naczelnikowi, Kierownikowi lub innej osobie upoważnionej. Pracownik po akceptacji i złożeniu podpisu przez Sekretarza, Skarbnika, Naczelnika, Kierownika, bądź inną osobę upoważnioną, przekazuje odpowiedź, w formie pisemnej do Kancelarii Urzędu Miejskiego celem wysłania jej do adresata lub w formie elektronicznej bezpośrednio do wnioskodawcy.

(Dowód: akta kontroli str. 9-14, 268)

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Zawiercie, Pan Marek Borowik w Urzędzie jest stosowany zarówno papierowy, jak i elektroniczny obieg dokumentów, z przewagą obiegu papierowego. Przyjęty obecnie obieg dokumentów ma charakter powtarzalny, tj. ciągły. Urząd jest przygotowany do wprowadzenia systemu elektronicznego jako jedyne funkcjonującego w Urzędzie, zarówno pod względem wyposażenia w sprzęt, jak i ludzkim, jednak dopiero w roku 2017 – 2018 planuje się przejść wyłącznie na elektroniczny obieg dokumentów. Dokumenty, które wymagają złożenia podpisów, jak np.: zarządzenia Prezydenta Miasta, umowy, obwieszczenia, itp. muszą przyjąć jednak formę papierową.

(Dowód: akta kontroli str. 21-23)

Dominującą formą w jakiej wpływały do Urzędu Miejskiego w Zawierciu dokumenty, była forma papierowa. W okresie od 31 maja 2012 r. do 31 maja 2014 r. do Urzędu wpłynęły łącznie 85 093 dokumenty, z tego: 81 926 (96,3%) w formie papierowej i 3 167 (3,7%) w formie elektronicznej. Z ogólnej liczby dokumentów wpływających do Urzędu w zakresie:

- wydania decyzji administracyjnej, zaświadczeń, itp. wpłynęło 29 933, z tego: 29 881 (99,8%) w formie papierowej i 52 (0,2%) w formie elektronicznej,
- skarg 29 wyłącznie w formie papierowej,
- udostępnienia informacji publicznej 279, z tego: 87 (31,2%) w formie papierowej i 192 (68,8%) w formie elektronicznej,
- w pozostałych sprawach 54 852, z tego: 51 929 (94,7%) w formie papierowej i 2 923 (5,3%) w formie elektronicznej.

Również dominującą formą w jakiej wysyłano dokumenty z Urzędu była forma papierowa. W badanym okresie wysłano łącznie 132 233 dokumenty, z tego: 118 853 (89,9%) w formie papierowej i 13 380 (10,1%) w formie elektronicznej. Z ogólnej liczby dokumentów wysyłanych z Urzędu w zakresie:

- wydania decyzji administracyjnej, zaświadczeń, itp. wysłano 79 241, z tego: 68 736 (86,7%) w formie papierowej i 10 505 (13,3%) w formie elektronicznej,
- skarg 29 wyłącznie w formie papierowej,
- udostępnienia informacji publicznej 287, z tego: 81 (28,2%) w formie papierowej i 206 (71,8%) w formie elektronicznej,

- w pozostałych sprawach 52 676, z tego: 50 007 (94,9%) w formie papierowej i 2 669 (5,1%) w formie elektronicznej.

(Dowód: akta kontroli str. 93)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Pomimo przyjętego systemu elektronicznego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw dopuszczona jest możliwość wykonywania niektórych czynności w Urzędzie zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej. Świadczy o tym treść postanowień wydanego zarządzenia Nr 1765/2014 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 15 września 2014 r. dotyczącego parafowania i przekazywania do akceptacji dokumentu. NIK zwraca uwagę, że w myśl § 1 ust. 4 instrukcji kancelaryjnej, stanowiącej załącznik Nr 1 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych¹⁰, po wskazaniu systemu EZD, jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw, ponowne wskazanie systemu tradycyjnego jest niedopuszczalne.

Usługi elektroniczne. Opisy procedur obowiązujących przy załatwianiu spraw drogą elektroniczną

Opis stanu faktycznego

Według stanu na dzień 31 maja 2012 r., jak i na dzień 10 września 2014 r. Urząd świadczył na ePUAP usługę elektroniczną w zakresie: skarg, wniosków, zapytań do Urzędu. Ponadto, na dzień 31 maja 2012 r., jak i na dzień 10 września 2014 r. na stronie internetowej BIP w zakładce System Elektronicznej Skrzynki Podawczej Urząd realizował łącznie 28 usług w drodze elektronicznej (<http://www.zawiercie.eboi.pl>).

Szczegółowym badaniem objęto sześć usług elektronicznych świadczonych przez Urząd, tj.:

- skargi, wnioski, zapytania do Urzędu,
- wniosek o usunięcie drzew lub krzewów,
- wniosek o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej,
- wniosek o udostępnienie spisu wyborców,
- oświadczenie o wysokości sprzedaży napojów alkoholowych,
- sprostowanie danych zawartych w akcie USC.

Opisy badanych sześciu usług były zgodne z usługami faktycznie świadczonymi przez Urząd i aktualne w zakresie informacji dotyczących usługodawcy, możliwości jakie daje dana usługa, charakterystyki osób, dla których usługa jest przeznaczona, wymaganych dokumentów, itp. Usługa świadczona na platformie ePUAP zawierała dane dotyczące Urzędu, miejsca świadczenia usługi, aktualnej podstawy prawnej i sposobu realizacji usługi.

(Dowód: akta kontroli str. 89-92, 235-249)

Centralne Repozytorium Dokumentów

Opis stanu faktycznego

Prezydent Miasta Zawiercie nie przekazywał do centralnego repozytorium na ePUAP wzorów dokumentów elektronicznych, o których mowa w art. 19b ust. 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹¹. Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mięka, aktualnie dostępne wzory dokumentów zostały umieszczone w dniu 28 kwietnia 2011 r. na stronie <https://zawiercie.eboi.pl/>. Stwierdził także, że zgodnie z § 41 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 września 2011 r. w sprawie sporządzania i doręczania dokumentów

¹⁰ Dz. U. Nr 14, poz. 67 ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1114.

elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych¹² wzory opublikowane w lokalnych repozytoriach przed dniem wejścia w życie¹³ tego rozporządzenia udostępnia się w tych repozytoriach do czasu umieszczenia ich w centralnym repozytorium, nie dłużej jednak niż przez okres 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia i że w tym terminie Urząd planuje przekazanie wzorów tych dokumentów do centralnego repozytorium.

(Dowód: akta kontroli str. 24, 94-102)

Model usługowy

Opis stanu faktycznego

Urząd Miejski w Zawierciu w podstawowym zakresie wspierał model usługowy¹⁴ świadczenia usług elektronicznych. W trakcie kontroli ustalono, że dla wszystkich badanych usług sporządzono karty usług. Stwierdzono, że w kartach usług nie wskazano komórki organizacyjnej Urzędu odpowiedzialnej za realizację usługi. Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mikula poinformował m.in., że jedynie na stronie internetowej dotyczącej usługi w zakresie opłat za wywóz odpadów wskazano komórkę organizacyjną, która realizuje tę usługę. Wszystkie informacje dotyczące osoby i komórki organizacyjnej zajmującej się daną sprawą obywatel uzyska w momencie złożenia wniosku elektronicznego. Jest również na bieżąco informowany o tym na jakim etapie jest realizowana usługa. Podał także, że w okresie objętym kontrolą karty usług nie były aktualizowane, gdyż zakres świadczonych usług nie ulegał zmianie, a informacje o dopuszczalnym czasie niedostępności usługi elektronicznej oraz o sposobie zgłaszania awarii zawarte zostały w umowach serwisowych.

(Dowód: akta kontroli str. 258-260)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK, w kartach usług świadczonych w formie elektronicznej należałoby także wskazać komórkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację usługi, aby obywatel na początku załatwiania sprawy wiedział, która komórka organizacyjna Urzędu odpowiedzialna jest za realizację tego zadania.

Współpraca wybranych systemów informatycznych z innymi systemami

Opis stanu faktycznego

Urząd Miejski w Zawierciu w okresie objętym kontrolą nie zwracał się do innej jednostki administracji publicznej z wnioskiem o prowadzenie wzajemnej komunikacji wyłącznie w formie elektronicznej. Natomiast Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach zwrócił się do Urzędu Miejskiego w Zawierciu o prowadzenie komunikacji elektronicznej. W wyniku tych działań Urząd Miejski w Zawierciu ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim prowadzi komunikację wyłącznie w formie elektronicznej poprzez platformę ePUAP. Również przepływ sprawozdań finansowych pomiędzy urzędami skarbowymi, a Urzędem Miejskim w Zawierciu odbywa się za pomocą tej platformy. Komunikacja z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego odbywa się poprzez platformę SEKAP¹⁵.

Zakres danych wymieniany pomiędzy systemami Urzędu, a innymi systemami administracji publicznej jest następujący (dane przykładowe):

- dane osobowe, wizerunek twarzy oraz własnoręczny podpis w zakresie wydawania dowodów osobistych (przesyłane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych),

¹² Dz. U. Nr 206, poz. 1216 ze zm.

¹³ Rozporządzenie weszło w życie 30 października 2011 r.

¹⁴ Zgodnie z definicją zawartą w § 2 pkt 8 rozporządzenia KRI, model usługowy to model architektury systemu informatycznego, w którym dla użytkowników zdefiniowano stanowiące odrębną całość funkcje systemu teleinformatycznego (usługi sieciowe) oraz opisano sposób korzystania z tych funkcji.

¹⁵ System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej.

- dane dotyczące ewidencji działalności gospodarczej w zakresie rejestru (przesyłane do Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej),
- składanie m.in. wniosków o dofinansowanie Projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013, harmonogramów rzeczowo – finansowych, generowanie ankiety trwałości (System Informacyjnego Wdrażania i Zarządzania RPO 2007 – 2013 Województwa Śląskiego),
- informacje dotyczące infrastruktury telekomunikacyjnej, publicznych sieci telekomunikacyjnych oraz budynkach umożliwiających kolokację (przesyłane do Urzędu Komunikacji Elektronicznej),
- pliki danych do planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Zawiercie, celem opublikowania ich w katalogu INSPIRE oraz katalogu krajowym (prowadzonym przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii),
- publikacja kart informacyjnych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (EKOPORTAL),
- sprawozdania budżetowe i finansowe (przesyłane do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach, Krajowego Biura Wyborczego i Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego),
- zatrudnienie, kształcenie lub działalność na rzecz osób niepełnosprawnych (przesyłane do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych),
- dane osobowe, wynagrodzenia, stan zatrudnienia (przesyłane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych),
- sprawozdanie z zakresu działania obrony cywilnej w Mieście Zawiercie (przesyłane do Starostwa Powiatowego w Zawierciu),
- pliki zawierające umowy wymagające złożenia podpisu elektronicznego (przesyłane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego),
- wnioski o nadanie medali za długoletnie pożycie małżeńskie (przesyłane do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach),
- uchwały Rady Miejskiej w Zawierciu oraz zarządzenia Prezydenta Miasta Zawiercie w zakresie dotyczącym budżetu Miasta Zawiercie oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej dla Miasta Zawiercie (przesyłane do Regionalnej Izby Obrachunkowej),
- ogłoszenia o przetargach oraz sprawozdania (przesyłane m.in. do Urzędu Zamówień Publicznych),
- wymiana danych z zakresu gospodarki komunalnej (przesyłane do Ministerstwa Ochrony Środowiska, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach).

(Dowód: akta kontroli str. 94-97)

Zakres i sposób współpracy systemów informatycznych wewnątrz Urzędu zbadano na próbie trzech systemów zakupionych lub zmodernizowanych po 31 maja 2012 r., tj.:

- **systemu URZADNT podsystemy: Gospodarowanie Mieniem (GM) i Opłata za Gospodarowanie Odpadami Komunalnymi (OGOK).** Podsystem GM umożliwiał wymianę danych z podsystemem Finansowo – Księgowym funkcjonującym w ramach systemu URZADNT. Dotyczyły one m.in. danych zawartych w umowach, aktach notarialnych, decyzjach, protokołach. Podsystem

OGOK nie wymieniał danych z innymi podsystemami. Oba podsystemy nie współpracowały z innymi systemami IT Urzędu. Możliwe jest tylko odczytanie danych zawartych w tych podsystemach;

- **systemu AAPUSC** (oprogramowanie do obsługi Urzędu Stanu Cywilnego); brak współpracy (interoperacyjności) z innymi systemami IT. Zakres wprowadzanych do systemu danych obejmował rejestrację m.in.: aktów urodzeń, zawarcia związku małżeńskiego i zgonów. Wszystkie bazy danych były zasilane poprzez ręczne wprowadzenie danych. Możliwe jest tylko odczytanie informacji z tego systemu;
- **systemu GIS** (środowisko informatyczne dostępne przez przeglądarkę internetową w celu przechowywania i publikowania informacji przestrzennych); brak współpracy (interoperacyjności) z innymi systemami IT. Wszystkie bazy danych były zasilane poprzez ręczne wprowadzenie danych. Możliwe jest tylko odczytanie informacji z tego systemu.

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK, poziom współpracy badanych systemów IT Urzędu z innymi systemami należy sklasyfikować jako brak interoperacyjności, w rozumieniu § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia KRI, z tym że funkcjonujący w ramach systemu URZADNT podsystem Gospodarowanie Mieniem, umożliwiał wymianę danych z innymi podsystemami, np. Finansowo – Księgowym.

(Dowód: akta kontroli str. 253-254)

Sekretarz Miasta Zawiercie Pan Marek Borowik poinformował, że Urząd Miejski w Zawierciu planuje zapewnić współpracę pomiędzy systemami informatycznymi wewnątrz Urzędu. Natomiast jeżeli chodzi o współpracę z jednostkami administracji publicznej, Urząd jest otwarty na propozycje tych jednostek. Jeżeli zajdzie taka potrzeba Urząd Miejski w Zawierciu rozważy podjęcie takiej współpracy.

(Dowód: akta kontroli str. 261-263)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu Miejskiego w Zawierciu w skontrolowanym obszarze. Urząd świadczył 28 usług w formie elektronicznej, na stronie Urzędu zamieszczono opisy tych usług. Podejmowano działania promocyjne oraz prowadzono rozpoznanie potrzeb mieszkańców w zakresie korzystania z elektronicznej formy komunikacji z Urzędem. Prowadzono ponadto komunikację elektroniczną ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim i Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach. Formułując powyższą ocenę, NIK wzięła pod uwagę, że planowane są działania dla zapewnienia współpracy pomiędzy systemami informatycznymi wewnątrz Urzędu.

2. Wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem systemów informatycznych

Dokumenty z zakresu bezpieczeństwa informacji

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie Miejskim w Zawierciu nie było opracowanej i wdrożonej Polityki Bezpieczeństwa Informacji, o której mowa w § 20 ust. 3 rozporządzenia KRI. Wdrożona w Urzędzie Polityka dotyczyła bezpieczeństwa danych osobowych. Została ona wprowadzona w życie na podstawie zarządzenia Nr 2117/10 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia i wdrożenia do stosowania Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz Polityki bezpieczeństwa danych osobowych¹⁶. Wszyscy pracownicy Urzędu Miejskiego w Zawierciu zostali zapoznani z tą Polityką.

(Dowód: akta kontroli str. 15-19, 103-166, 266-267)

¹⁶ Powyższe zarządzenie weszło w życie z dniem podpisania.

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mikuła w okresie objętym kontrolą Polityka Bezpieczeństwa Informacji nie podlegała okresowym przeglądom oraz nie była aktualizowana z uwagi na fakt, iż obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa nie uległy zmianie.

(Dowód: akta kontroli str. 103-105)

Uprawnienia pracowników na używanych komputerach

Opis stanu
faktycznego

W trakcie przeprowadzonych oględzin 10 komputerów w zakresie możliwości zainstalowania na nich dowolnego oprogramowania przez użytkowników niebędących pracownikami służb informatycznych w Urzędzie ustalono, że pracownicy nie mogli samodzielnie instalować oprogramowania na komputerach służbowych. Było to zgodne z § 20 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia KRI stanowiącym, że zarządzanie bezpieczeństwem informacji realizowane jest w szczególności przez podjęcie działań zapewniających, że osoby zaangażowane w proces przetwarzania informacji posiadają stosowne uprawnienia do realizowanych przez nie zadań oraz obowiązków mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa informacji.

(Dowód: akta kontroli str. 252)

Inwentaryzacja sprzętu informatycznego

Opis stanu
faktycznego

Urząd Miejski w Zawierciu w okresie objętym kontrolą przeprowadził jedną inwentaryzację zasobów informatycznych Urzędu. Inwentaryzację przeprowadzono w styczniu 2013 r. Ustalono m.in., że dokumentacja dotycząca sprzętu informatycznego była zgodna ze stanem faktycznym.

(Dowód: akta kontroli str. 257)

W trakcie przeprowadzonych oględzin 10 komputerów i jednego serwera ustalono, pełną zgodność numerów wszystkich komputerów i serwera z kartoteką imienną pracowników Urzędu, prowadzoną przez Informatyków w Wydziale Organizacyjnym. Wszyscy pracownicy pokwitowali odbiór komputerów. Kartoteki zawierały dane dotyczące konfiguracji technicznej komputerów (pamięć RAM, pojemność dysku twardego, rodzaj karty graficznej, system operacyjny, itp.) oraz o zainstalowanym oprogramowaniu. Powyższe dane były zgodne ze stanem faktycznym. Kartoteka prowadzona była zarówno w formie papierowej, jak i komputerowej. Serwer przypisany został na stan Wydziału Organizacyjnego Urzędu.

(Dowód: akta kontroli str. 252, 255-256)

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Pan Marek Borowik Urząd Miejski w Zawierciu nie posiada oprogramowania, które umożliwi przeprowadzenie inwentaryzacji sprzętu informatycznego, jednakże z uwagi na fakt ciągle rosnącej ilości tego sprzętu planowany jest zakup takiego oprogramowania. Stwierdził także, że kolejna inwentaryzacja sprzętu informatycznego przeprowadzona będzie na przełomie listopada i grudnia 2014 r.

(Dowód: akta kontroli str. 255-256)

Powyższe działanie spełniało warunki określone w § 20 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia KRI.

Analiza zagrożeń związanych z przetwarzaniem informacji

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z § 20 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia KRI należy realizować działania dotyczące przeprowadzania okresowych analiz ryzyka utraty integralności, dostępności lub poufności informacji oraz podejmować działania minimalizujące to ryzyko, stosownie do przeprowadzonej analizy. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie w dniu 11 grudnia 2013 r. Administrator Bezpieczeństwa Informacji przeprowadził wrywkową kontrolę pod kątem zapewnienia poufności i dostępności danych osobowych. Kontrolą objęto Wydziały: Ewidencji Ludności, Edukacji i Infrastruktury. Zakres kontroli obejmował m.in. sprawdzenie czy osoby nieupoważnione

mają możliwość wglądu w dane osobowe na monitorze komputera oraz czy zabezpieczono właściwie dostęp do dokumentacji papierowej zawierającej dane osobowe. Kontrolą objęto również czy użytkownicy stosują się do wymogów okresowej zmiany haseł. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w badanym zakresie.

(Dowód: akta kontroli str. 103-105,169)

Zarządzanie uprawnieniami do pracy w systemach informatycznych

Opis stanu
faktycznego

Zasady obowiązujące przy rejestrowaniu i wyrejestrowaniu użytkowników określono w rozdziale III *Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych Urzędu Miasta w Zawierciu*. W kontroli dokonano przeglądu przyznanych uprawnień dostępu do korzystania z systemów informatycznych na próbie 15 pracowników. Stwierdzono, że osoby te posiadały uprawnienia adekwatne do realizowanych zadań określonych w zakresach obowiązków, co było zgodnie z § 20 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia KRI.

(Dowód: akta kontroli str. 134-166, 213)

Ponadto, badaniem objęto konta dziesięciu pracowników zwolnionych w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 16 września 2014 r. Stwierdzono, że osoby, które zakończyły zatrudnienie w Urzędzie w ww. okresie, nie posiadały uprawnień (konta nie były aktywne) do czterech systemów informatycznych Urzędu objętych badaniem. Było to zgodne z § 20 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia KRI stanowiącym, że zarządzanie bezpieczeństwem informacji realizowane jest w szczególności poprzez bezzwłoczną zmianę uprawnień w przypadku zmiany zadań osób zaangażowanych w proces przetwarzania informacji.

Zgodnie z § 21 ust. 2 *Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych Urzędu Miasta w Zawierciu* kierownicy komórek organizacyjnych odpowiadają za zgłoszenie do Informatyka użytkowników, którzy utracili uprawnienia do dostępu do danych osobowych, celem zablokowania im dostępu do systemu informatycznego poprzez zablokowanie identyfikatora i wyrejestrowanie z ewidencji użytkowników. W Instrukcji nie sprecyzowano jednak, czy zgłoszenie to ma nastąpić w formie pisemnej, czy ustnej.

Sekretarz Miasta Zawiercie Pan Marek Borowik poinformował, że aktualnie Informatyk oraz Wydział Rozwoju i Promocji Miasta są informowani o użytkownikach, którzy utracili uprawnienia do dostępu do danych osobowych drogą telefoniczną bądź ustną. Użytkownikom, o których wyżej mowa, niezwłocznie po rozwiązaniu stosunku pracy zablokowano możliwość logowania do systemu informatycznego, jak i z korzystania z poczty elektronicznej, pomimo, iż nie zostało to odnotowane w dokumentacji papierowej. W dniu 17 września 2014 r. wystosowano do kierowników komórek organizacyjnych Urzędu pismo zobowiązujące ich do przekazywania tych informacji w formie pisemnej.

(Dowód: akta kontroli str. 134-166, 209-212, 231-234)

Szkolenia pracowników zaangażowanych w proces przetwarzania informacji

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z § 20 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia KRI zarządzanie bezpieczeństwem informacji realizowane jest w szczególności przez zapewnienie przez kierownictwo podmiotu publicznego warunków umożliwiających realizację i egzekwowanie szkolenia osób zaangażowanych w procesie przetwarzania informacji.

Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Miłucha poinformował, że każdy nowo przyjęty pracownik do pracy w Urzędzie zostaje przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa informacji i sposobu postępowania z indywidualnie przydzielonym loginem do systemu. Po zapoznaniu się z Polityką Bezpieczeństwa

Informacji podpisuje stosowne oświadczenie o zapoznaniu się z przepisami i że zobowiązuje do ich przestrzegania.

(Dowód: akt kontroli str. 98-167, 193-205)

Ustalono, że wszyscy pracownicy zatrudnieni w Urzędzie Miejskim w Zawierciu na dzień 15 września 2014 r., którzy mają dostęp do ww. informacji złożyli stosowne oświadczenia.

(Dowód: akta kontroli str. 206)

Powyższe działanie było zgodne z § 20 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia KRI.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zauważa, że przeprowadzone w Urzędzie Miejskim w Zawierciu szkolenia pracowników miały wyłącznie charakter jednorazowy. Zdaniem NIK, szkolenia w zakresie zagrożeń bezpieczeństwa informacji oraz skutków ich naruszenia powinny się odbywać w ustalonych odstępach czasowych ze względu na szybko zachodzące zmiany w zakresie bezpieczeństwa przetwarzania danych w systemach informatycznych.

Praca na odległość i mobilne przetwarzanie danych

Opis stanu
faktycznego

W § 20 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia KRI wskazano na konieczność ustanowienia podstawowych zasad gwarantujących bezpieczną pracę przy przetwarzaniu mobilnym i pracy na odległość. Zasady korzystania z komputerów mobilnych, w tym minimalizujące ryzyko kradzieży reguluje *Instrukcja zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych Urzędu Miasta w Zawierciu*, która jest załącznikiem do Polityki Bezpieczeństwa Informacji.

W myśl tych zasad komputery przenośne mogą być używane do przetwarzania danych osobowych po odpowiednim ich zabezpieczeniu. Użytkownik korzystający z komputera przenośnego jest zobowiązany do zachowania szczególnej ostrożności podczas transportu komputera oraz nie może udostępnić komputera osobom nieupoważnionym.

Jak wyjaśnił Zastępca Prezydenta Miasta Zawiercie Pan Wojciech Mikula w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki pracy na komputerze poza siedzibą Urzędu.

(Dowód: akta kontroli str. 103-167, 220-221)

Serwis sprzętu informatycznego i oprogramowania

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Urząd Miejski w Zawierciu zawarł 11 umów na dostawę lub serwis sprzętu komputerowego/oprogramowania. W umowach tych znajdują się zapisy o zobowiązaniu Wykonawcy umowy do zachowania w tajemnicy informacji do jakich może mieć dostęp w związku z realizowaniem umowy. W przypadku dostaw sprzętu komputerowego określono, iż w razie konieczności wymiany lub naprawy sprzętu, w przypadku gdy naprawy nie można dokonać w siedzibie Zamawiającego, dysk twardy musi pozostać w Urzędzie. Było to zgodne z § 20 ust. 2 pkt 10 rozporządzenia KRI, w myśl którego urząd jest zobowiązany do zawierania w umowach serwisowych podpisywanych ze stronami trzecimi zapisów gwarantujących odpowiedni poziom bezpieczeństwa informacji.

(Dowód: akta kontroli str. 219)

Zgłaszanie incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji

Opis stanu
faktycznego

Zasady dotyczące postępowania w przypadku naruszenia lub podejrzenia naruszenia ochrony danych osobowych zostały uregulowane w rozdziale V *Polityki bezpieczeństwa danych osobowych Urzędu Miasta w Zawierciu*, stanowiącą załącznik Nr 2 do zarządzenia Nr 2117/10 Prezydenta Miasta Zawiercie z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia i wdrożenia do stosowania *Instrukcji*

zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz Polityki bezpieczeństwa danych osobowych.

Prezydent Miasta Zawiercie¹⁷ poinformował, że w okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie zgłaszano incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji.

(Dowód: akta kontroli str. 106-133, 214-216)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Obowiązująca w Urzędzie Miejskim w Zawierciu procedura zgłaszania incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji dotyczyła wyłącznie przetwarzania danych osobowych, natomiast zgodnie z § 20 ust. 2 pkt 13 rozporządzenia KRI, w ramach zarządzania bezpieczeństwem informacji, konieczne jest bezzwłoczne zgłaszanie wszelkich incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji nie tylko z zakresu danych osobowych.

Audyty wewnętrzne z zakresu bezpieczeństwa informacji

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Miejskim w Zawierciu nie przeprowadzono audytu w zakresie bezpieczeństwa informacji w systemach informatycznych. W dniach od 6 marca do 30 kwietnia 2013 r. audytorzy wewnętrzni Urzędu przeprowadzili w Urzędzie audyt, którego celem było przedstawienie Prezydentowi Miasta Zawiercie niezależnych i obiektywnych analiz i ocen dotyczących adekwatności, skuteczności i efektywności funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w zakresie bezpieczeństwa danych osobowych.

W planie audytu wewnętrznego na rok 2014 nie zaplanowano przeprowadzenia audytu w Urzędzie w zakresie bezpieczeństwa informacji. Sekretarz Miasta Pan Marek Borowik poinformował, że w grudniu 2014 r. przeprowadzony zostanie w Urzędzie audyt bezpieczeństwa informacji wraz z weryfikacją obowiązujących w UM przepisów przez firmę zewnętrzną.

(Dowód: akta kontroli str. 168-187, 168-169, 207-208, 214-216, 220-223, 225-229)

Kopie zapasowe

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z wymogami określonymi w § 20 ust. 2 pkt 12 lit. b) i e) rozporządzenia KRI, zarządzanie bezpieczeństwem informacji realizowane jest w szczególności przez zapewnienie przez kierownictwo podmiotu publicznego warunków umożliwiających realizację i egzekwowanie m.in. zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w systemach teleinformatycznych, polegającego w szczególności na: minimalizowaniu ryzyka utraty informacji w wyniku awarii i zapewnieniu bezpieczeństwa plików systemowych.

Obowiązująca w Urzędzie procedura dotycząca tworzenia kopii zapasowych zbiorów danych oraz sposobu, miejsca i okresu ich przechowywania została określona w rozdziale V *Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych Urzędu Miasta w Zawierciu*. Ustalono, że kopie zapasowe baz danych przechowywane były poza miejscem ich wytwarzania (w metalowej szafie wyposażonej w zamek cyfrowy).

Sekretarz Miasta Zawiercie Pan Marek Borowik poinformował, że test kopii bazy danych odbywa się każdorazowo po jej wykonaniu.

(Dowód: akta kontroli str. 134-166, 214-218, 264-265)

Format danych udostępniany przez badane systemy informatyczne

Opis stanu faktycznego

Badane systemy informatyczne: URZADNT, SELWIN+USCWIN, SEOD PROTON+ESP+BIO oraz AAPUSC udostępniały zasoby informatyczne m.in. w formacie pdf i rtf. Tym samym spełniony został warunek określony w § 18 ust. 1

¹⁷ Z upoważnienia Prezydenta Miasta Zawiercie wyjaśnienia podpisał Zastępca Prezydenta Pan Marek Koziel.

rozporządzenia KRI o udostępnianiu zasobów informatycznych w co najmniej w jednym z formatów wymienionych w załączniku Nr 2 do rozporządzenia KRI¹⁸.

(Dowód: akta kontroli str. 230)

Ustalone
nieprawidłowości

1. W Urzędzie Miejskim w Zawierciu nie opracowano i nie wdrożono całościowej Polityki Bezpieczeństwa Informacji, która jest elementem systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji. Było to niezgodne z § 20 ust. 3 rozporządzenia KRI, który stanowi, że wymagania w zakresie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji uznaje się za spełnione, jeżeli system ten został opracowany na podstawie Polskiej Normy PN-ISO/IEC 27001:2007 *Technika informatyczna. Technika bezpieczeństwa. Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji. Wymagania* oraz powiązanej z nią polskiej Normy PN-ISO/IEC 177799:2007 *Technika informatyczna. Technika bezpieczeństwa. Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji*. W pkt 5.1 normy PN-ISO/IEC 177799:2007 wskazano opracowanie i stosownie dokumentu polityki bezpieczeństwa informacji. Opracowane i wdrożone w 2010 r. w Urzędzie Miejskim w Zawierciu zarządzenie *Prezydenta Miasta Zawiercie w sprawie wprowadzenia i wdrożenia do stosowania Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz Polityki bezpieczeństwa danych osobowych* nie obejmowało wszystkich informacji jakie są przetwarzane w Urzędzie, lecz tylko dane osobowe.

(Dowód: akta kontroli str. 266-267)

2. W Urzędzie Miejskim w Zawierciu w okresie od 31 maja 2012 r. do 18 września 2014 r. nie przeprowadzono okresowego audytu wewnętrznego z zakresu bezpieczeństwa informacji. Było to niezgodne z § 20 ust. 2 pkt 14 rozporządzenia KRI, który stanowi, że zarządzanie bezpieczeństwem informacji realizowane jest w szczególności poprzez zapewnienie okresowego audytu wewnętrznego w zakresie bezpieczeństwa informacji, nie rzadziej niż raz na rok.

Sekretarz Miasta Pan Marek Borowik poinformował, że w grudniu 2014 r. przeprowadzony zostanie w Urzędzie audyt bezpieczeństwa informacji wraz z weryfikacją obowiązujących w UM przepisów przez firmę zewnętrzną.

(Dowód: akta kontroli str. 168-187, 207-208, 214-216, 220-223, 225-229)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Prezydenta Miasta Zawiercie w zakresie wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem systemów informatycznych. W umowach dotyczących zakupu oprogramowania i sprzętu informatycznego zamieszczono zapisy gwarantujące odpowiedni poziom bezpieczeństwa informacji. Zabezpieczono komputery wykorzystywane w Urzędzie przed możliwością zainstalowania nieautoryzowanego oprogramowania. Byłym pracownikom Urzędu odbierano bezzwłocznie uprawnienia do systemów informatycznych. Właściwie przechowywano kopie zapasowe danych. Ustalenia kontroli wykazały nieprawidłowości przy realizacji zadań określonych w rozporządzeniu KRI polegające na nieopracowaniu całościowej Polityki Bezpieczeństwa Informacji oraz na niezrealizowaniu okresowego audytu w zakresie bezpieczeństwa informacji.

¹⁸ Systemy: SELWIN+USCWIN oraz AAPUSC udostępniały dane w formacie: .pdf, i .rtf, podsystem URZADNT w formacie: .pdf, .csv, .doc, .rtf, .txt i .xls, a system SEOD PROTON+ESP+BIP w formacie: .xps, .txt, .rtf, .pdf, .odt, .xls, .odc. i .csv.

3. Zapewnienie dostępności informacji zawartych na stronach internetowych Urzędu dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

W toku kontroli zweryfikowano zgodność stron internetowych Urzędu Miejskiego w Zawierciu: www.zawiercie.bio.net.pl, www.zawiercie.eu i www.zawiercie.eboi.pl, ze standardem WCAG 2.0¹⁹ w zakresie Zasady 4 – Kompatybilność. W badaniu z wykorzystaniem narzędzia dostępnego na stronie <http://validator.w3.org>, stwierdzono: jeden błąd; ostrzeżeń nie było na stronie www.zawiercie.bio.net.pl, 16 błędów i jedno ostrzeżenie na stronie www.zawiercie.eu oraz trzy błędy i trzy ostrzeżenia na stronie www.zawiercie.eboi.pl. Przy wykorzystaniu narzędzia dostępnego na stronie <http://jigsaw.w3.org/css-validator> stwierdzono: brak błędów i ostrzeżeń na stronie internetowej stronie www.zawiercie.bio.net.pl, cztery błędy i 16 ostrzeżeń na stronie internetowej www.zawiercie.eu oraz dziesięć błędów i 33 ostrzeżenia na stronie internetowej www.zawiercie.eboi.pl. Strony internetowe Urzędu umożliwiały wyświetlenie treści do potrzeb osób niedowidzących z powiększoną czcionką, jednakże bez możliwości zwiększenia kontrastu.

(Dowód: akta kontroli str. 224)

Sekretarz Miasta Zawiercie Pan Marek Borowik poinformował, że istnieje potrzeba podjęcia działań mających na celu dostosowanie stron internetowych Urzędu Miejskiego w Zawierciu do potrzeb osób niepełnosprawnych. Działania te zostaną wdrożone do 30 maja 2015 r.

(Dowód: akta kontroli str. 250-251)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje oceny częściowej w tym obszarze, gdyż zgodnie z § 22 rozporządzenia KRI systemy teleinformatyczne podmiotów realizujących zadania publiczne należy dostosować do wymagań określonych w § 19 rozporządzenia KRI, nie później niż w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia, czyli do dnia 30 maja 2015 r.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, wnosi o opracowanie i wdrożenie Polityki Bezpieczeństwa Informacji, określającej zasady bezpieczeństwa informacji, zgodnej z normą PN-ISO/IEC 27001 oraz wykonywanie audytów w tym zakresie nie rzadziej niż raz na rok.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

¹⁹ WACG jest standardem służącym dostosowaniu wyświetlanej treści na stronie internetowej do potrzeb osób niewidzących. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie prezentacji treści w sposób ułatwiający osobom niepełnosprawnym zapoznanie się z wiadomościami. Ułatwienia te koncentrują się na sposobie wyświetlania i komunikatach głosowych.

²⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia października 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej

Kontroler
Lucjan Matuszewski
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Bogdan Skwarka

.....
Podpis

.....
Podpis